

В.С. Ніценко, канд. екон. наук, доцент
Одеський державний аграрний університет

МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ НА ОСНОВІ ІНТЕГРАЦІЇ

Постановка проблеми. Забезпечення сталого розвитку підприємств – є основою стратегії стійкого розвитку економіки України. Закономірністю нашого часу стало наростання темпів змін, що призводить до виникнення чималої кількості складних ризиків, які істотно впливають на стійкість розвитку підприємства. Під натиском ризикових факторів виробничі одиниці зобов'язані шукати методи і засоби підвищення ефективного управління стійкістю, необхідні розробки спеціальних механізмів та інструментів.

Метою статті є визначення та обґрунтування інструментів та механізмів їх реалізації у забезпеченні сталого розвитку підприємницьких структур в умовах інтеграційних процесів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останнє десятиліття увага вчених приділяється проблемам, індикаторам, методам, способам, критеріям і механізмам реалізації сталого розвитку як на рівні земної кулі, групи країн, окремих країн, регіонів, міст та підприємств. Саме починаючи з останнього можна прогнозувати розвиток усіх інших елементів, які входять до більш великих, складних систем. Тому парадигма розвитку сталого розвитку знайшла відображення в працях вітчизняних вчених: О. Білоруса, М. Голубець, Л. Гриніва, Д. Лук'яненко, Ю. Мацейка, В. Шевчука та ін., зарубіжних: Г. Айреса, П. Баклі, В. Беренса, Н. Джорджеску-Рогена, Л. Кохрсена, Д. Медоуз, Й. Рендерса та ін. Однак питанням механізму забезпечення сталого розвитку підприємницьких структур агропродовольчої сфери на основі інтеграції приділено не достатньо уваги.

Виклад основного матеріалу. Глибокі і широкомасштабні зміни в агропродовольчій сфері, викликані як науково-технічним прогресом, так і системними перетвореннями, здійснюваними в процесі виходу зі світової фінансової кризи і економічної нестабільності, вступ до СОТ ставить перед підприємствами харчової промисловості безліч завдань, найважливішим з яких є перебудова системи управління, і особливо, при створенні інтегрованих структур. У цьому зв'язку виникає необхідність аналізу та

оцінки ступеня стійкості розвитку інтегрованих структур, що дозволить визначити вплив внутрішніх чинників розвитку організації на її положення у зовнішньому середовищі (конкурентоспроможність), а також прийняти рішення про доцільність і ефективне створення інтегрованих структур та вдосконалення механізму управління [1].

Аналіз наявних визначень стійкості соціально-економічних систем показав, що можна виділити чотири відмінних один від одного підходи (табл. 1).

1. Підходи до визначення стійкості соціально-економічних систем

Підхід	Принцип підходу
Стійкість соціально-економічної системи пов'язується з безпекою, стабільністю, надійністю, цілісністю і міцністю системи	стабільність
Стійкість як відносна незмінність основних параметрів соціально-економічної системи, здатність системи залишатися незмінною протягом певного часу	незмінність
Стійкість трактується як здатність соціально-економічної системи зберігати динамічну рівновагу	динамічна рівновага
Стійкість соціально-економічної системи пов'язується зі здатністю системи стабільно функціонувати, розвиватися, зберігати рух по наміченій траєкторії, з саморозвитком	саморозвиток

Прихильники представлених підходів звертають увагу, насамперед, на здатність стійкої системи стабільно функціонувати і саморозвиватися в довгостроковій перспективі.

В процесі розвитку системи змінюються співвідношення між її компонентами, посилюються одні зв'язки та слабшають інші. Очевидно, що розвиток може бути стійким і нестійким.

Необхідна умова стійкості – це рівновага. Порушення рівноваги між елементами системи, а також між факторами і компонентами внутрішнього і зовнішнього середовища служить причиною виникнення нестійких станів. Сталий розвиток є процесом змін, в якому ефективно використання ресурсів, напрямок капіталовкладень, орієнтація технологічного розвитку в гармонії, підвищують цінність поточного і майбутнього потенціалу [2].

Отже, основа сталого розвитку підприємств – це дотримання економічною макросистемою (національною економікою, державними інститутами тощо) рівноваги між виділеними нами парами системоутворюючих макро- і мікроекономічних компонент:

- 1) продуктивними силами і виробничими відносинами;
- 2) попитом і пропозицією;
- 3) накопиченням і споживанням;
- 4) потребами і ресурсами;
- 5) переробними і такими, що роблять, підприємствами;
- 6) використанням природних ресурсів і збереженням природи;
- 7) співвідношенням інтегративності (кооперації) і самостійності підприємств;
- 8) цінностями сьогодення і майбутніх поколінь і т.д.

При цьому підприємство будь-якої галузі є елемент системи і бере участь у вибудовуванні цієї рівноваги в силу своєї специфіки. Підприємства харчової промисловості таку специфіку мають у вигляді сезонності виробництва і високих ризиків у сфері поставок сировини і реалізації продукції, бо терміни поставок і продажів обмежені якісними характеристиками товару.

На наш погляд, під стійким розвитком підприємств харчової промисловості слід розуміти здатність підприємств підтримувати задані властивості і параметри функціонування за підтримки рівноваги між парами системоутворюючих макро- і мікроекономічних компонент системи з урахуванням сезонності і нелінійних зв'язків з виробниками сировини і покупцями продукції.

При визначенні категорії «сталий розвиток підприємства» нами враховані наступні принципи сталого підприємства:

- розвиватися відповідно до наміченої стратегії;
- протидіяти впливу зовнішнього і внутрішнього середовища;
- зберігати відповідність виробничих відносин рівню розвитку продуктивних сил;
- ефективно працювати;
- володіти потенціалом інноваційного розвитку;
- не руйнувати екологію.

При аналізі факторів, що впливають на забезпечення сталого економічного розвитку, ми виділили зовнішні і внутрішні чинники за критерієм ступеня їх впливу на діяльність системи. Нами виділені внутрішня і зовнішня, а також економічна, соціальна, екологічна, технологічна та інституційна стійкість.

На фактори зовнішнього середовища система не має прямого впливу, а отже, повинна до них адаптуватися. Фактори внутрішнього середовища – економічні, соціальні, екологічні – є керованими, впливаючи на них, можна управляти стійкістю системи (рис. 1).

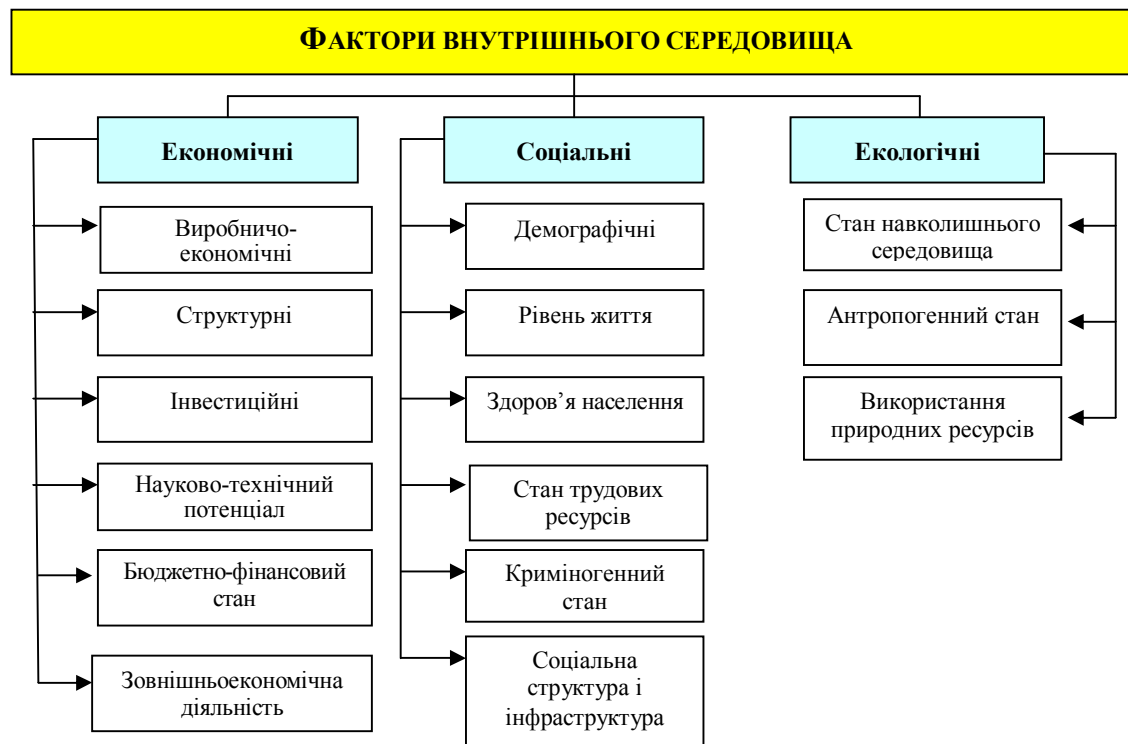

Рис. 1. Склад факторів стійкості системи внутрішнього середовища

Зовнішні фактори можна розділити на фактори прямого впливу: правове забезпечення, інфляція, конкуренти і постачальники, інформаційне забезпечення, та непрямого: політична стабільність, стан економіки, науково-технічний прогрес, світовий ринок, соціально-культурний розвиток.

До внутрішніх чинників, що впливають, можуть бути віднесені: технічне забезпечення, організація виробництва, праці та управління, забезпеченість і якісний стан ресурсів (майнових, трудових, фінансових).

Ефективність стійкості розвитку підприємств харчової промисловості нами розглянута в контексті факторів, що впливають на його розвиток, з врахуванням ризиків і забезпечення розширеного відтворення; раціонального використання виробничого потенціалу на базі активізації інноваційних процесів; мінімізації витрат праці і коштів на виробництво продукції і подолання негативного впливу на навколишнє середовище; створення працівникам необхідних матеріальних і соціальних стимулів.

Класифікація чинників сталого економічного розвитку харчового підприємства представлена на рис. 2.

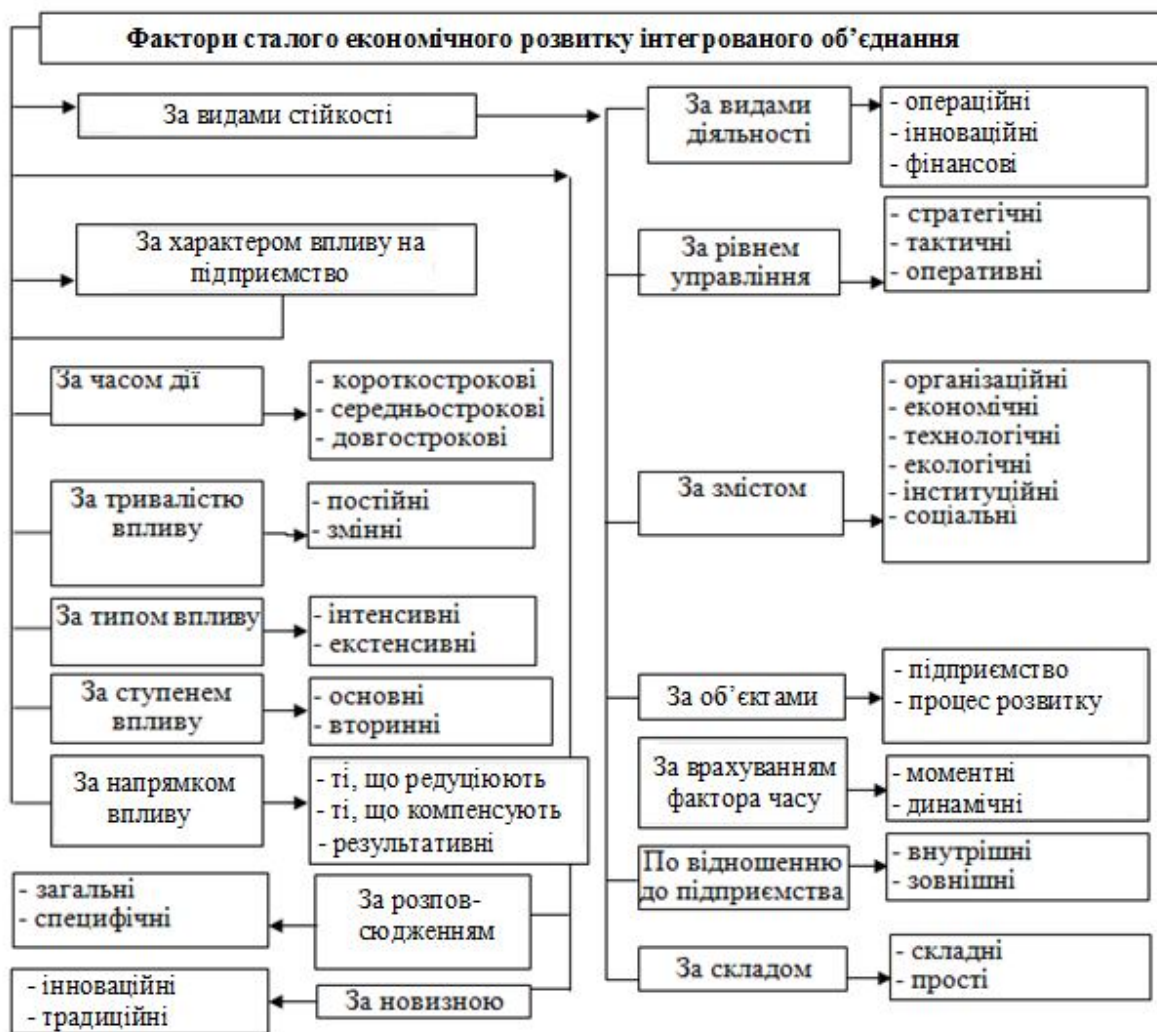

Рис. 2. Класифікація чинників сталого економічного розвитку інтегрованого об'єднання підприємств агропродовольчої сфери

Особливістю запропонованої класифікації є те, що за найважливішими класифікаційними ознаками вона доведена до рівня, коли фактори сталого економічного розвитку підприємства, що зумовлюють його рушійні сили і визначають його основні риси, практично набувають характеру параметрів процесу управління сталим економічним розвитком підприємства і розглядаються в якості параметрів активного впливу на моментну економічну стійкість підприємств і на динамічну стійкість процесу його економічного розвитку.

Перераховані фактори виділяються з усього різноманіття, виходячи з таких міркувань:

1) сталий розвиток структури необхідний для збереження цілісності системи;

- 2) синхронний розвиток продуктивних сил і виробничих відносин виражає найбільш важливі для економічної системи відносини;
- 3) безпека і збереження природних систем – імперативи часу;
- 4) розвиток потенціалу є джерелом саморозвитку системи.

Ці фактори відповідають цілям функціонування національної економіки з позицій концепції сталого розвитку, а саме: забезпечення безперервності економічного розвитку, безпеки громадян і держави, вирішенням екологічних і соціальних проблем.

При побудові системи показників ми маємо на увазі, що кожен показник відображає окремі аспекти сталого розвитку промислового підприємства. Для інтегрованих структур доцільна побудова узагальненого показника для кожного підприємства.

Недолік узагальненого показника в тому, що він не дає можливість точно оцінити динаміку окремих показників, а при агрегуванні інформації в індикатори можуть виникати певні труднощі.

В результаті проведеного аналізу нами виділено два підходи.

Перший пов'язаний з побудовою системи показників, кожен з яких відображає окремі аспекти сталого розвитку підприємства. Його перевага полягає в можливості глибокого і всебічного дослідження різних складових системи, а недолік – складність аналізу, надмірність інформації, проблематичність порівняльного аналізу різних соціально-економічних систем.

Другий підхід використовує побудова узагальненого показника (індикатора). Хоча він і не дає можливість точної оцінки динаміки окремих показників, його використання дозволяє більш оперативно порівнювати різні підприємства, проводити кількісну оцінку рівнів їх сталого розвитку, відстежувати їх динаміку.

Методика оцінки стійкості розвитку підприємства по узагальненому показнику застосовує порівняльний і динамічний аналіз кількісних і якісних показників, використовує систему показників сталого розвитку, при цьому відбувається їх нормування і стандартизація, розраховується узагальнений показник стійкості розвитку. Визначення інтегральних показників економічної, соціальної, екологічної та технологічної стійкості дозволить виявити недостатність (або надмірність) того чи іншого виду стійкості при плануванні змін і створити основу для адекватного управлінського рішення в період розвитку. Статична модель моніторингу дозволяє проводити порівняльний аналіз підприємств за різними критеріями сталого розвитку. В процесі цього моніторингу може також здійснюватися позиціонування досліджуваного підприємства визначатися рівень його стійкості в порівнянні з іншими. Оцінка сталого розвитку

підприємства, може бути використана для здійснення різних видів моніторингу, що використовують як порівняльний, так і динамічний аналіз її параметрів.

$$Y_{EC} = \sum_{n=1}^6 a_n * Y_n, \quad (1)$$

де Y_{EC} – інтегральний показник економічної стійкості; a_n – вага n -го узагальненого показника стійкості розрахованого методом експертних оцінок; Y_n – n -й узагальнений показник фінансової, ринкової, організаційної, виробничої, техніко-технологічної, стійкості; n -число узагальнених показників:

$$Y_{EC} = 0,27 \times \Phi_y + 0,11 \times P_y + 0,04 \times O_y + 0,25 \times \Pi_y + 0,19 \times T_y + 0,14 \times I$$

Нижче ми наводимо приблизну формулу інтегрального показника економічної стійкості підприємства:

$$Y_{VP} = \sqrt[4]{Y_{EC} \times Y_{CC} \times Y_{EKC} \times Y_{TC}} \quad (2)$$

де Y_{VP} – узагальнений показник сталого розвитку,
 Y_{EC} – інтегральний показник економічної стійкості,
 Y_{CC} – інтегральний показник соціальної стійкості,
 Y_{EKC} – інтегральний показник екологічної стійкості,
 Y_{TC} – інтегральний показник технологічної стійкості.

Ступінь стійкості розвитку підприємств знаходиться в діапазоні між 0,3 до 0,7, що свідчить про недостатню стійкість в галузі. Найвищі показники спостерігаються у підприємств – учасників інтегрованих структур.

Система збалансованих показників заснована на ув'язці чотирьох компонент: акціонери (власники), споживачі, бізнес-процеси, працівники. Кожна з компонент включає кілька показників, що відображають найбільш значущі аспекти сталого розвитку: економічні, соціальні, екологічні, технологічні. Облік важливості окремих категорій економічної стійкості має пріоритетне значення в процесі забезпечення сталого розвитку підприємств. Визначення коефіцієнта вагомості за категоріями економічної стійкості проводиться з використанням методу експертних оцінок.

Сенс інтеграції у тому, щоб між підприємствами виникла синергія. Якщо синергічний ефект досягнутий, то можна говорити, що дана структура ефективна. Володіючи власною організаційно-фінансовою структурою, що включає банки, збутові організації, страхову, інвестиційну компанії, корпоративні бізнес-групи легше долають трансформаційні перетворення економіки. У цьому зв'язку ми вважаємо, що в сучасних

умовах розвитку національної економіки України стратегічний інтерес корпоративних бізнес-груп може виступати як узгодження між соціально-економічною місією корпоративного бізнесу та перспективними цілями розвитку національної економіки. Проведений аналіз обсягів реалізації, темпів зростання, балансового прибутку, рентабельності, середньооблікової чисельності працюючих, продуктивності праці свідчить, що харчовий сектор почне найбільш ефективно розвиватися, якщо буде використовувати холдингові схеми в стратегіях бізнесу.

Оптимізація діяльності підприємств харчової промисловості підвищить конкурентоспроможність харчової промисловості при дотриманні ряду умов: це – орієнтація виробництв на випуск різнотипних продуктів харчування; глибока переробка сировини; скорочення тривалості «виробничого циклу»; оптимізація збутової і закупівельної діяльності; вдосконалення процедури управління і контролю за ланцюгами постачання в галузі (транспортна логістика); перегляд і коригування типових «бізнес-процесів» на підприємствах; встановлення і вдосконалення механізму зворотного зв'язку з місцевими органами управління, сільським господарством, оптовою та роздрібною торгівлею; правильна і ефективна побудова інтеграційних зв'язків, інтеграційного ланцюжка зв'язку підприємств одне з одним.

Ми розглянули можливості та загрози розвитку підприємств харчової промисловості (табл. 2) в умовах інтеграції.

Методика проведення оцінки сторін SWOT-аналізу на окремі підприємства молочної промисловості ґрунтувалася на застосуванні експертних оцінок. По кожному фактору було дано оцінки важливості для галузі 3 бали для сильного значення, 2 бали для помірного значення та 1 бал для слабого значення. За ступенем впливу на підприємство оцінювалося 3 бали сильне, 2 – помірне, 1 – слабкий вплив і 0 – відсутність впливу. Позитивний вплив фактора на підприємство оцінювалося «+1» і негативне «-1».

2. Оцінка можливостей і загроз розвитку підприємств молочної промисловості причорноморського регіону в умовах інтеграції (фрагмент)

Фактори інтеграції	Оцінка впливу інтеграційного середовища по підприємствах								Оцінка для галузі	
	Підприємство 1		Підприємство 2		Підприємство 3		Підприємство 4			
	R _{i1}	A _{i1}	R _{i2}	A _{i2}	R _{i3}	A _{i3}	R _{i4}	A _{i4}	R _{ir}	A _{ir}
можливості										
1. Зростання	1	7,5	1	6,25	1	6,25	1	5,5	1	6,5

купівельного попиту і збільшення продажів										
2. Розвиток нових сегментів	4	6,75	7	4,5	3	5,5	3	4	4	5,2
3. Залучення позикових коштів для інноваційних проектів	2	7,5	4	5,5	5	4,25	4	3,75	3	5,3
4. Розвиток відносин з виробниками молока-сировини	5	6,25	5	5,25	2	6,25	2	4,5	2	5,6
5. Зростання якості продукції	7	5,25	6	5,25	4	4,5	5	3,75	6	4,7
загрози										
1. Політична нестабільність в регіоні	3	-	2	-	2	-	4	-	2	5,3
2. Економічна нестабільність в галузі	2	-4,5	3	-5	3	-5,5	2	-5,5	3	5,1
3. Паливно-енергетична криза	1	-	1	-	1	-	1	-	1	5,9
4. Дефіцит якісної сировини через банкрутство сільгосп підприємств	5	-	4	-4	4	-5,5	3	-5,5	4	4,4
5. Втрата ринків збуту через конкуренцію з країнами СOT	6	-	6	-	6	-3	6	-	6	2,9
6. Зменшення попиту через зниження якості продукції	7	-2	7	-	7	-3	7	-3	7	2,8
7. Переважання на ринку великих торгових мереж	4	-3	5	-	5	-	5	-	5	3,4

Всі три експертні оцінки перемножуються, і отримується інтегральний результат (A_{in}), що показує ступінь важливості кожного фактора. У розрізі кожного підприємства визначався рейтинг (R_{in}) кожного показника сильних, слабких сторін, можливостей або загроз. Перше місце в рейтингу займало підприємство, якому відповідає найбільша сума, друге місце-підприємство, що має наступний результат, і т.д.

Потім визначалася оцінка сильних, слабких сторін, можливостей або загроз в середньому для досліджуваних підприємств в розрізі кожного фактора (A_{ir}). На її основі встановлювалися рейтинги факторів у середньому по досліджуваних підприємствах (R_{ir}).

На основі проведеної оцінки зроблено ряд висновків. Основними потенційними загрозами розвитку підприємств галузі є: паливно-енергетична криза, політична криза, економічна нестабільність і пов'язані з нею навмисні банкрутства сільгосппідприємств і недружні поглинання молочних заводів, гострий дефіцит якісного молока – сировини.

Рис. 3. Гнучка інтегрована структура (ГІС) в харчовій промисловості

Володіючи, з одного боку, стійким маркетинговим потенціалом (здатністю успішно реалізовувати продукцію на внутрішньому ринку) і залучаючи, з іншого боку, необхідні інвестиції для розширення своєї діяльності підприємства витягують подвійну вигоду. Очевидно, що інтеграційні зв'язки в даному випадку будуть націлені на встановлення ступеня взаємодії підприємств, підвищення загального синергічного ефекту від спільної діяльності.

Створення інтеграційної структури на підприємстві харчової промисловості даного типу дозволить повною мірою використовувати накопичений потенціал (включаючи інформаційну, виробничу, наукову, торгову, фінансову складові) і тим самим сприяти розвитку галузі харчової промисловості.

Особливий інтерес для нас представляє останній рівень ГІС. Перебуваючи в єдиній структурі, виробник і дистриб'ютор можуть спільно виробляти вимоги до якісно нової продукції, планувати виробничу

програму. Перехід до гнучко-централізованої системи управління виробництвом особливо важливий для конкурентоспроможності підприємств харчової промисловості як великого холдингу. Ми дотримуємося такої думки: «впровадження даної інтегрованої структури, що володіє, з одного боку, потужним функціоналом, а з іншого – гнучкою адаптованою до потреб конкретного підприємства – основа для майбутнього розвитку підприємств харчової промисловості».

Ефективність інтеграційних зв'язків вважається тим вища, чим правильніше опрацьований механізм узгодженості, взаємодії та координації підрозділів і відділів на конкретному підприємстві.

Інтеграційні зв'язки покликані з'єднати між собою ряд ключових елементів, аналіз яких доцільний, оскільки саме від ступеня проникнення однієї виробничої сфери в іншу, від того, яким чином налагоджена робота виробничих, маркетингових, збутових ланок в продуктовому ланцюжку, залежать найбільш значимі показники галузі.

Переваги від використання інтеграційних зв'язків у харчовій промисловості наступні:

1. У процесі побудови інтеграційного ланцюжка за рахунок взаємного зміцнення виробництва виникає альтернатива більш успішного управління виробничим, маркетинговим, збутовим та іншими потенціалами. За рахунок скорочення дублювання операцій у виробництві підприємства набувають додаткову конкурентну перевагу.

2. Підвищення оперативності управління виробництвом на основі взаємодії служб, підрозділів усередині підприємств відбуватиметься узгоджено.

3. Зважаючи на досвід західних компаній, необхідно дбати про те, щоб частка ручної праці була мінімальною і переглянута з урахуванням специфіки конкретного продукту, виробленого на підприємстві.

4. У процесі взаємодії підприємств одне з одним у межах одного кластера (у нашому випадку «кластера харчової промисловості») варто прагнути до скорочення термінів випуску продукції з дотриманням необхідних вимог, що пред'являються до неї з технологічної точки зору. Ефективність від співпраці підприємств одне з одним може виявлятися також у розподілі ризику і відповідальності у разі прийняття невдалого або навіть програшного варіанту стратегії розвитку. Синергічний ефект від взаємодії підприємств одне з одним тим вище, чим нижче ймовірність вступу нових потенційних конкурентів у галузь. Чим ближче підприємства розосереджені в межах одного кластера до ведучого сировинного центру («кластера харчової промисловості»), тим нижче витрати на

транспортування і складування продукції, і тим вище можливість отримання додаткових резервів та скористатися ресурсами.

5. Економічні, податкові, цінові бар'єри – головні ключові складові розвитку підприємств харчової промисловості.

6. Гнучкість і адаптивність підприємств може бути досягнута за рахунок створеної вертикально-інтегрованої промислової компанії з повним виробничо-збутовим циклом, що охоплює всі ланки продуктового ланцюжка.

7. Кон'юнктура ринку впливає на конкурентоспроможність підприємств. Залежно від економічної обстановки, смаків та уподобань споживачів залежать стратегічні кроки, що вживаються компаніями в цілях утримання конкретного сегмента ринку. Мета інтеграційного зв'язку в даному випадку – виробництво і випуск продукції відповідно до платоспроможного попиту.

8. Використання ресурсозберігаючих технологій у виробництві продуктів харчування. Акцент робиться на те, щоб впроваджувати технології, при яких залишки сировини продовжували брати участь у виробничому циклі по випуску нового якісного продукту. Застосування у виробництві ресурсозберігаючих технологій знижує собівартість виготовленого продукту, скорочує транспортні та експлуатаційної витрати.

Для вирішення проблеми сталого розвитку підприємства необхідно виробити розробити алгоритм формування механізму, визначити форми, методи і принципи, виділити і згрупувати фактори, критерії та показники на рівні, враховувати специфіку підприємства, його місію, стратегію, цілі, зв'язки, вплив зовнішніх і внутрішніх факторів.

При формуванні механізму "сталий розвиток" ми використовували системний підхід, тобто: підприємство це відкрита система, в якій суб'єкт впливає на об'єкт управління, а всі елементи системи взаємопов'язані.

Основні економічні методи, що входять в механізм "сталого розвитку": техніко-економічне планування, економічне стимулювання, економічна відповідальність за результати діяльності. Ефективним буде лише механізм сталого розвитку, що використовує оптимальне поєднання для даного підприємства різних методів управління. Основні інструменти реалізації механізму стійкого розвитку: податки, ціни, ліцензії, мита, бюджетне фінансування. Держава може, використовуючи ці інструменти, створити умови для забезпечення сталого розвитку.

У відповідності з нашим визначенням механізму стійкого розвитку підприємств як сукупності взаємопов'язаних функціональних блоків, вузлів і елементів, пропонуємо нами механізм сталого розвитку

підприємств включає в себе наступні взаємопов'язані функціональні блоки, вузли і елементи:

Блоки: прогнозування та планування; забезпечення сталого розвитку; управління сталим розвитком.

Вузли: моніторинг та контроль стійкості розвитку; оцінка рівня сталого розвитку; аналіз, вироблення управлінських рішень, їх реалізація,

Елементи: цілі та завдання, принципи, форми і методи, інструменти; показники, критерії та підходи; фактори зовнішні і внутрішні та ін.

1. Методологія.
2. Нормативно-правова база і т.д.

Як видно на схемі (рис. 4), моніторинг та оцінка рівня стійкості розвитку, аналіз і відповідне прийняття управлінських рішень – це вузли, вони пов'язані з усіма блоками, всі блоки взаємопов'язані. Блоки пов'язані також з елементами, наприклад, критерії та показники, форми і методи та ін., вони індивідуальні для конкретних підприємств, залежать від цілей і завдань підприємства, від зовнішніх і внутрішніх факторів і вибираються відповідно до обраної стратегії.

Алгоритм дії механізму забезпечення сталого розвитку полягає в наступному:

1. Формування концепції сталого розвитку підприємства.
2. Розробка стратегій сталого розвитку підприємства.
3. Проведення моніторингу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, аналіз впливу на сталий розвиток підприємства.
4. Проводиться якісний і кількісний аналіз впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища на сталий розвиток підприємства.

Аналіз впливу факторів на сталий розвиток підприємства проводиться в такій послідовності:

а) кількісне та якісне визначення впливу зовнішніх і внутрішніх соціальних, екологічних, економічних і ризикових факторів на економічні результати діяльності підприємства;

в) кількісне та якісне визначення впливу факторів економічної діяльності на показники сталого розвитку підприємства.

5. Вибір стратегії сталого розвитку, проводиться оцінка факторів при виборі кращих варіантів з безлічі альтернативних стратегій.

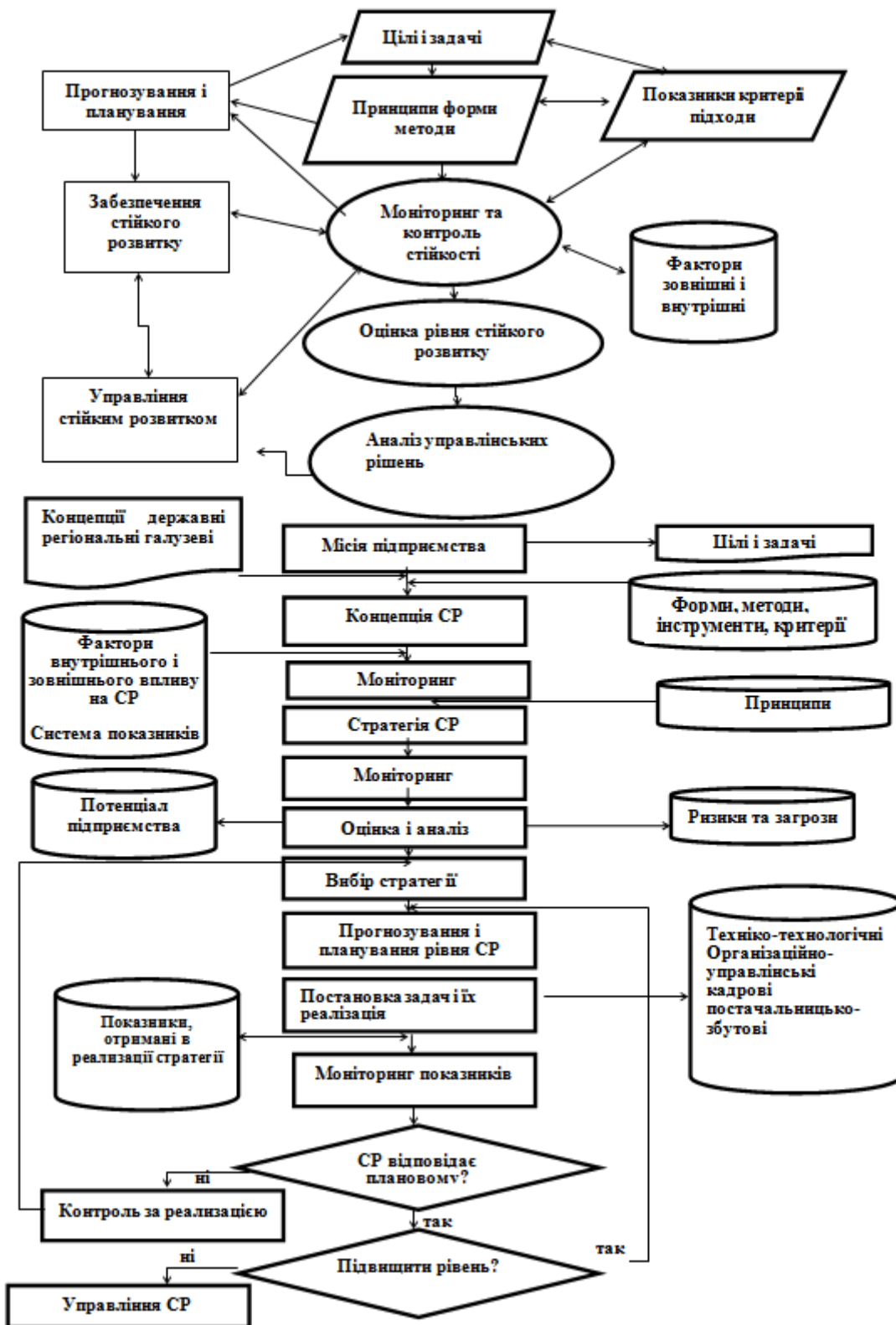

Рис. 4. Механізм і алгоритм стійкого розвитку підприємства на основі інтеграції

6. Прогнозування та планування включає прогнозування, планування стратегічне, тактичне та оперативне, розробку проектів, постановку завдань, їх розподіл за виконавцями.

7. Прийняття управлінських рішень з проведення заходів по реалізації проектів. Визначення конкретних завдань всім підрозділам.

8. Моніторинг рівня сталого розвитку на основі вироблених критеріїв і показників.

Якщо рівень стійкості не входить в допустиму зону, отже, необхідний контроль за реалізацією програм, або додаткові управлінські рішення, або інша стратегія стійкості. Якщо рівень стійкості входить в допустиму зону, значить, стійкість забезпечена і починає працювати механізм управління "сталий розвиток".

Структура механізму представлена на рисунку 4. Як видно з алгоритму, представленого в механізмі моніторинг, оцінка інформації пронизують усі етапи роботи механізму і при прогнозуванні.

При забезпеченні сталого розвитку та при управлінні сталого розвитку це та ланка, від якості якого залежить ефективність управлінських рішень щодо сталого розвитку.

Висновки. Сталий розвиток є тим стрижнем, на якому повинна будуватися діяльність підприємницьких структур в агропродовольчій сфері. Важливою умовою досягнення збалансованого розвитку між підприємствами агропродовольчої сфери та природним оточуючим середовищем є врахування чинників внутрішнього та зовнішнього середовища, макро- і мікроекономічних компонент, принципів сталого розвитку.

Запропонована методика оцінки стійкості розвитку підприємства заснована на двох підходах, при чому другий включає досягнуті результати першого.

Проведені дослідження на основі SWOT-аналізу дали змогу визначити коло загроз, які можуть вплинути на функціонування неінтегрованих підприємств. Виходом із ситуації є формування гнучкої інтегрованої структури, яка покликана забезпечити, якомога, найвищий рівень використання наявного потенціалу, за рахунок синергічного ефекту.

Запропонований механізм і алгоритм стійкого розвитку підприємства на основі інтеграції дозволить своєчасно реагувати на зміни, які відбуваються в оточуючому середовищі підприємства та приймати адекватні ситуації управлінські рішення.

Бібліографічний список: 1. Лук'яненко Д.Г. Економічна інтеграція і глобальні проблеми сучасності / Д.Г. Лук'яненко. – К.: КНЕУ, 2005. – 204 с. 2. Buckley, Peter J. The strategy of multinational enterprises in the light of the rise of China / Buckley, Peter J. // Scandinavian Journal of Management. – 2007. – № 23 (2). – P. 107-126.

Ніценко В.С. Механізми забезпечення сталого розвитку підприємницьких структур агропродовольчої сфери на основі інтеграції. За результатами проведених досліджень сформовано підходи до визначення стійкості соціально-економічних систем. Обґрунтовано принципи при визначенні категорії «сталий розвиток підприємства». Наведено класифікацію чинників сталого економічного розвитку інтегрованого об'єднання підприємств агропродовольчої сфери, схему взаємозв'язків у рамках гнучкої інтегрованої структури. Побудовано механізм і алгоритм стійкого розвитку підприємства на основі інтеграції.

Nitsenko V. Mechanisms for the Sustainable Development of agri-business entities from the scope of integration. According to the results of research carried out approaches to determining the stability of socio-economic systems. The principles in determining the category of "sustainable development of the company."Classification of sustainable economic development of integrated business combination agri sector, a scheme of relationships within an integrated flexible structure.Built mechanism and algorithm of sustainable development on the basis of integration.